

Kielettömänä kaupungissa

Anna Hellén,

FM, kaupunkitutkija

[Humanistinen ammattikorkeakoulu](#)

[Kielettömänä kaupungissa -hanke](#)

Esitys Sosiaalipedagogiikan päivillä Kemissä 22. – 23.3.2018

Humanistinen
ammattikorkeakoulu

Kaupunkitutkija
Anna Hellén

Sosiaalipedagogiikan
päivät 22.-23.3.2018

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

Kielettömänä kaupungissa -hanke

- Miten kielellisesti erilähtöiset kaupunkiasukkaat, kuten suomea heikosti lukevat ja lukutaidottomat henkilöt orientoituvat ja suunnistavat kaupungissa
- Millaisia toiminnallisia ja maantieteellisiä kiintopisteitä visuaalisesti orientoituvat henkilöt käyttävät
- Ymmärtää vähemmistöjen kaupunkitilan kokemista
- Millaiset modifikaatiot käytössä oleviin karttoihin tai viranomaisten lähettämiin ohjeistuksiin olisivat tarpeen

Kielettömänä kaupungissa hankkeessa tutkitaan sitä, miten kielellisesti erilähtöiset kaupunkiasukkaat, kuten suomea heikosti lukevat ja lukutaidottomat henkilöt orientoituvat ja suunnistavat kaupungissa, millaisia toiminnallisia ja maantieteellisiä kiintopisteitä visuaalisesti orientoituvat henkilöt käyttävät, ja miten esimerkiksi luku- ja kielitaidottomien ryhmää pystytään ohjaamaan eri palvelujen luo. Hankkeen tavoitteena on ymmärtää vähemmistöjen kaupunkitilan kokemista ja orientoitumista kaupunkitilassa, sekä millaisia reittivalintoja kielitaidottomat henkilöt tekevät. Lisäksi tavoitteena on tutkia, millaiset modifikaatiot käytössä oleviin karttoihin tai viranomaisten lähettämiin ohjeistuksiin olisivat tarpeen, jotta kielitaidottomia pystyttäisi helpommin ohjaamaan palveluiden luo.

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

- Millainen vaikutus kielimaisemalla* on kielitaidottomien maahanmuuttajien liikkuvuuteen**
- Miten kielimuurin aiheuttamia liikkuvuuden esteitä voisi vähentää tai miten esteet voisi ylittää.

*Kielimaisema (*linguistic landscape*) = julkiset tilat, joihin kieli oleellisenä osana liittyy merkitysten, näkyvän kirjoituksen sekä puheen muodossa (Ben-Rafael ym. 2006).

**Liikkuvuus (*mobility*) = kykyä liikkua, liikkumiseen johtavia ja sen aikana tehtyjä päätöksiä. Tutkitaan sekä toteutuneena että toteutumattomana liikkuvuutena ja näihin johtaneina syinä (Yu 2016; Kuisma 2017, s. 8-9)

Tutkimukseni keskittyy tarkastelemaan sitä, millainen vaikutus kielimaisemalla on maahanmuuttajien liikkuvuuteen ja miten kielimuurin aiheuttamia liikkuvuuden esteitä voisi vähentää tai miten esteet voisi ylittää.

Kielimaisemalla (*linguistic landscape*) tarkoitetaan sitä maisemaa, tilaa tai näyttämöä, joka muodostuu katualueista, aukioista, puistoista ja rakennuksista, eli alueista ja tiloista, joissa julkista elämää esiintyy (Ben-Rafael ym. 2006) ja johon kieli oleellisenä osana liittyy merkitysten, näkyvän kirjoituksen sekä puheen muodossa. Kielimaiseman analyyseissä keskitytään yleensä tilaa jäsentävien symbolisten käytäntöjen ja valtasuhteiden tutkimukseen sekä siihen, millä tavalla ihmiset käyttävät kielellisiä symboleja antaessaan merkityksiä ympäristöstään. Perinteisesti kielimaisemaa tarkastellaan kielitieteellisestä näkökulmasta yksinkertaisesti tutkimalla julkisissa tiloissa käytettyä kirjoitettua kieltä (Gorter 2006; Nash 2016)

Liikkuvuus (*mobility*) tarkoittaa puolestaan kykyä liikkua, liikkumiseen johtavia ja sen aikana tehtyjä päätöksiä, sekä kitkaa liikkujan ja toteutuneen liikkuvuuden välillä (Yu 2016; Kuisma 2017, s. 8-9). Liikkuvuutta tutkitaan sekä toteutuneena että toteutumattomana liikkuvuutena ja näihin johtaneina syinä (Kuisma 2017, s. 8-9).

AIEMMAT TUTKIMUKSET

Taustaa ja teoriaa

- Kielitaidon vaikutuksesta liikkuvuuteen sekä suunnistamisen taidoista vieraassa kielellisessä ympäristössä on tutkittu vain vähän
- Kiinnostuksena on ollut kotoutumisprosessi ja uuteen yhteiskuntaan integroituminen (esim. Nieminen 2011; Salmela 2012; Toivonen 2013), sosiaaliset kokemukset julkisessa tilassa (esim. Johnson & Miles 2014)

Tähän asti maahanmuuttajien kohdalla on tehty vain vähän tutkimusta kielitaidon vaikutuksesta liikkuvuuteen sekä suunnistamisen taidoista vieraassa kielellisessä ympäristössä. Kansallisissa tutkimuksissa heidän parissaan on oltu kiinnostuneita ennemminkin kotoutumisprosessista ja uuteen yhteiskuntaan integroitumisesta, mutta näiden tutkimusten yhteydessä kielitaidon merkitystä on pohdittu ainoastaan työn ja opiskelupaikan saamisen, palveluiden käytön sekä sosiaalisten suhteiden rakentamisen näkökulmasta. Kansainvälisestä kirjallisuudesta löytyy tutkimuksia maahanmuuttajien liikkumisesta sekä liikennevälineiden käytöstä, sekä sosiaalisista kokemuksista julkisessa tilassa, mutta hyvin vähän on keskusteltu kielimaiseman vaikutuksesta maahanmuuttajien liikkuvuuteen myös näissä yhteyksissä.

-
- Kielitaidottomien turistien parissa on tutkittu hieman kielimaiseman vaikutusta:
 - Levottomuutta, stressiä, pelkoa ja paniikkia eksymisestä (esim. Chang 2012, 2015)
 - Symbolikielen lisääminen saavutettavuuden ja kielellisen esteettömyyden parantamiseksi (Chang 2015; Vaittinen & McGookin 2016)

Kielimaisemalla on tutkitusti vaikutusta vieraasta kulttuurista tulevien kokemuksiin kaupunkiympäristössä liikkueensa. Esimerkiksi Changin (2012, 2015) turistien keskuudessa tekemissä tutkimuksissa kävi ilmi, että vieraassa kielellisessä kulttuurissa vierailevat turistit tuntevat stressiä ja pelkoa eksymisestä tuntemattomassa ympäristössä, koska heillä on hankaluuksia kommunikoida ympärillä liikkuvien paikallisten kanssa yhteisen kielen puuttuessa. Joutuessaan erilaiseen kieliympäristöön turistit tunsivat olonsa levottomiksi, stressaantuneiksi, epämukaviksi, pelokkaiksi ja he kokivat myös paniikkia.

Tehtyjen tutkimusten mukaan hämmentyneisyys, pelokkuus ja eksymisen pelko kaupunkiympäristössä vähentää ihmisten halukkuutta liikkua tuntemattomassa ympäristössä (esim. Chang 2015, Chang 2012, Hund & Minarik 2006). Useissa tutkimuksissa onkin painotettu symbolikielen lisäämistä kaupunkiympäristöissä saavutettavuuden ja kielellisen esteettömyyden parantamiseksi (esim. Vaittinen & McGookin 2016; Chang 2015).

Liikkumisen strategiat

Esim. kognitio- ja kielitieteissä tutkittu

- Tuttu ympäristö
- lihasmuisti, spatiaalinen/tilallinen/alueellinen tietous sekä kognitiiviset kartat* (esim. Frankenstein ym.; Ferretti ym.)
*Kognitiiviset kartat = sisäisiä representaatioita ulkoisesta ympäristöstä (Golledge ym.). Muodostuvat maamerkeistä ja näiden välisistä suhteista. Helpottavat ymmärtämään ihmisen mielenmaisemaa.
- Tuntematon ympäristö
- Ympäristöstä tulevat vihjeet apuna:
 - Viitoitukset
 - Kyltit
 - Reittiohjeet
 - Kartat
- Ovat luonteeltaan kielellistä informaatiota

www.humak.fi

Liikkuvuus-aiheisissa kognitio- ja kielitieteellisissä tutkimuksissa on sen sijaan keskitytty ihmisten suunnistamisen taitoihin vieraassa ympäristössä. Nämä tutkimukset keskittyvät maamerkkien tunnistamiseen, kognitiivisten karttojen muodostumiseen, reittiohjeiden antamiseen, sekä eri navigoinnin apuvälineiden tehokkuuteen uuteen kohteeseen suunnistettaessa.

Tutuissa ympäristöissä liikkuminen ja navigointi tapahtuvat lähtökohtaisesti lihasmuistin, spatiaalisen tietouden sekä kognitiivisten karttoja avulla (esim. Frankenstein et al., Ferretti et al., Parente; Allen 1999).. Tuntemattomissa ympäristöissä on puolestaan turvauduttava erilaisiin navigointistrategioihin (Chang 2015; Allen 1999; Wiener et al.). Tällaisissa tilanteissa navigoijan on mahdollista hyödyntää ympäristöstä tulevia vihjeitä, kuten viitoituksia, kylttejä, reittiohjeita tai karttoja, ja usein toteutunutta liikkumista on edeltänyt laaja tiedonhaku saavutettavasta kohteesta sekä reitistä määränpäähän (esim. Wiener et al.). Ympäristöstä tulevat vihjeet, kuten esimerkiksi muilta ympäristössä liikkuvilta ihmisiltä tulevat reittiohjeet, monien karttojen antama informaatio, netistä saatavat reittiohjeet sekä ympäristön viitoitukset ja kyltit, ovat useimmin kuitenkin luonteeltaan kielellistä informaatiota (Parente; Hölscher et al.; Gale et al.). Tällaisissa tilanteissa liikkuminen saattaa muodostua haastavaksi kielitaidottomille navigoijille.

Kognitiivisten karttojen avulla voi ymmärtää haastateltavan mielenmaisemaa. Ne ovat sisäisiä representaatioita ulkoisesta ympäristöstä ja ne muodostuvat kohteiden välisistä suhteista (Golledge ym. 2000). Kognitiiviset kartat muodostuvat siis maamerkeistä ja näiden välisistä suhteista

”KIELETTÖMÄNÄ” KAUPUNGISSA

www.humak.fi

Tutkimukseni kaksi osaa – keskeisesti yhteydessä toisiinsa

- **Liikkuvuuden esteet**
Artikkeli:
Kielimaiseman vaikutus kielitaidottomien maahanmuuttajien liikkuvuuteen
- Yhdessä Kielettömänä kaupungissa – hankkeen projektipäällikön Zita Kóbor-Laitisen kanssa
- **Keinot vähentää tai ylittää nämä esteet**
Artikkeli: *Maamerkit pääkaupunkiseudulla ja kielellisesti esteettömän karttasovelluksen konseptointi kielitaidottomille maahanmuuttajille*
- Yhdessä Suvi Pylväsen kanssa Xamk

www.humak.fi

Tutkimukseni jakautuu siis kahteen osaan: liikkuvuuden esteiden ja näiden vaikutusten tarkasteluun sekä toisaalta keinoihin vähentää tai ylittää nämä esteet ja itse asiassa tästä tutkimuksesta on tulossa kaksi julkaisua, jotka molemmat esittelen tässä esitelmässäni.

Tutkimuksen kohderyhmä

- Suomea heikosti tai ei lainkaan osaavat maahanmuuttajat (myös kuurot maahanmuuttajat)
- Rekrytointi suomen kielen kursseja järjestävien oppilaitosten ja yhdistysten kautta
 - Esim. Helsingin aikuislukio sekä Stadin aikuisopisto
- Kuurojen liitto

Kohderyhmänä oli suomea heikosti tai ei lainkaan osaavat maahanmuuttajat. Osa osallistujista olivat täysin luku- ja kirjoitustaidottomia. Heidän Suomessa asumisen aika vaihtelee 2 – jopa 18 vuoden välillä. Osallistujia rekrytoitiin ensisijaisesti suomen kielen kursseja järjestävien oppilaitosten ja yhdistysten kautta. Yhteistyökumppaneitamme olivat Helsingin aikuislukio sekä Stadin aikuisopisto, jotka järjestävät maahanmuuttajille kotouttavaa toimintaa sekä kielikursseja.

Menetelmät

- Haastattelut (puolistrukturoidut teemahaastattelut → narraatioita)
 - Kokemukset kaupunkiympäristössä liikkumisesta, navigoinnin strategiat, 16+7 hlö
- Kognitiiviset kartat
 - Haastattelijan määrittelemä kohde. Piirrä ohjeet. Maamerkkien tunnistaminen, 12+7 karttaa
- Kaupunkikävelyt
 - Navigoinnin strategiat ja maamerkkien tunnistaminen, 2 reittiä, maamerkkien kuvaaminen, 10 hlö
- Workshop ja symbolikartan konseptointi
 - Kuulevat maahanmuuttajat 5.4.2018
- Tulkki mukana!

Menetelminä olivat haastattelut, kaupunkikävelyt sekä kognitiiviset kartat. Haastattelut ja kaupunkikävelyt järjestettiin yksilö- tai ryhmähaastatteluina 2-3 hengen ryhmissä osallistujien toiveiden mukaisesti. Mukana oli myös tulkki.

Tutkimus alkoi haastatteluilla, joiden aikana osallistujilta kysyttiin heidän kokemuksistaan kaupunkiympäristössä liikkumisesta, kun vastassa on kielimuuri. Lisäksi olin kiinnostunut tietämään heidän navigoinnin strategioistaan ja heidän ehdotuksistaan siitä, miten kaupunkiympäristössä voisi olla kielitaidottomalle maahanmuuttajalle helpompi liikkua. Haastattelun yhteydessä osallistujaa pyydettiin piirtämään kognitiivinen kartta tiettyyn tutkijan määrittämään kohteeseen. Ohjeistuksena oli piirtää kartta tai antaa ohjeet kohteeseen niin, että tutkija löytäisi kohteeseen itsenäisesti. Kognitiivisen kartan avulla havainnoitiin maamerkkien muistamista. Haastatteluihin osallistui 16 kuulevaa ja 7 kuuroa maahanmuuttajaa ja kognitiivisia karttoja saatiin 12 kappaletta kuulevilta ja 7 kuuroilta maahanmuuttajilta (yhden haastattelun kohdalla loppui aika kesken).

Seuraava vaihe oli kaupunkikävelyt, joiden aikana havainnoin osallistujien suunnistamisen strategioita sekä maamerkkien tunnistamista. Kaupunkikävelyiden aikana kävelimme ensin tutkijan määrittelemän reitin, jonka varrelta osallistujan oli poimittava reitin muistamista helpottavia maamerkkejä. toisessa osassa osallistujan tuli ohjata tutkija tiettyyn tutkijan määrittelemään kohteeseen ja osallistujan määrittämään kohteeseen antaen tutkijalle suunnistamisen ohjeita. Tässäkin tutkija havainnoi maamerkkien tunnistamista.

Aineiston käsittely

- Aineistona litteroidut haastattelut ja osallistujien ottamat kuvat ja piirretyt kognitiiviset kartat
- Haastattelut ja kaupunkikävelyt äänitettiin osallistujien luvalla ja litteroitiin
- Analysointi: Diskursiivisen teemoittelu

Haastattelut ja kaupunkikävelyt äänitettiin osallistujien luvalla ja aineistot litteroitiin. Aineistoa käsiteltiin diskursiivisen teemoittelun kautta.

ALUSTAVAT TULOKSET 1

Kielimaiseman vaikutus liikkuvuuteen - haastattelut

Aineiston analysointi on vielä kesken, mutta esittelen seuraavaksi alustavia tuloksia.

Kielimaiseman vaikutus liikkuvuuteen

- Haastateltavilla on ollut vaikeuksia toimia kaupunkiympäristössä
- Vaikeuksia on ollut löytää eri paikkoihin ja saada ohjeita vastaantulijoilta
- Vastauksissa toistui eksymisen pelko. Tämän takia he eivät usein liikkuneet tutun arkiympäristön ulkopuolella.
- Halu osallistua kaupunkielämään ja käyttää erilaisia palveluita on kuitenkin suuri
- Uusiin paikkoihin meneminen on kuitenkin hankalaa ja vie paljon aikaa.

Haastateltavien vastauksissa toistui eksymisen pelko. Tämän takia he eivät usein liikkuneet tutun arkiympäristön ulkopuolella. Halua osallistua kaupunkielämään ja käyttää erilaisia palveluita on kuitenkin suuri, mutta kielitaidottomuus on esteenä osallistumiselle. Monet haastateltavista sanoivatkin, että he ovat enimmäkseen kotona ja käyvät vain pakollisissa tapaamisissa, kuten koulussa kielen kursseilla tai esimerkiksi lääkärissä. Uusiin paikkoihin meneminen on kuitenkin hankalaa ja vie paljon aikaa. Eräs sanoi uuteen lääkäriin menon kestäneen häneltä 2 tuntia ja lopulta hän myöhästyi tapaamisesta ja joutui maksamaan sakkoa myöhästymisestä.

- **Hussein, mies 26, Kurdistan:** Yks päivä minä pyytänyt, minä haluan lähteä jalkapallokenttä, haluan käydä siellä, mutta minä en voi, vain minä sanoin hänelle kenttä. Hän ei tiedä mitä minä tarkoittaa, mikä kenttä pitää etsiä, lentokenttä, jalkapallokenttä, hän ei tiedä. En löytänyt kenttää ja sitten menin kotiin.

- **Bashiir, mies 34, Somalia:** Tuntui siltä että kun olet uusi ja on kirjoitettu eri kielellä ja tulee pelko. [Se pelko tulee] kielitaidottomuudesta. Että jos kuljet jossakin ulkona ja siitä kielitaidottomuudesta tulee pelko. Että eksyt tai menet väärään paikkaan.

- **Lenda, nainen 29, Palestiina:** Kyllä haluan palveluita, mutta en osaa osallistua niihin tai osaa tehdä mitään.

- Jos on kehittynyt hyviä navigoinnin strategioita niin kielitaidottomanakin pärjää. Tätä varten pitää kuitenkin opettaa käyttämään esim. karttapalveluita ja reittiopasta
- **Arif, mies 45, Irak.** On helppo liikkua jos tietää tarkan osoitteen. Jos saan osoitteen niin katson Google Mapsilla paikan sijainnin ja seuraan reittiä. Jos menen julkisilla tai kävellen niin tämä on helppoa.

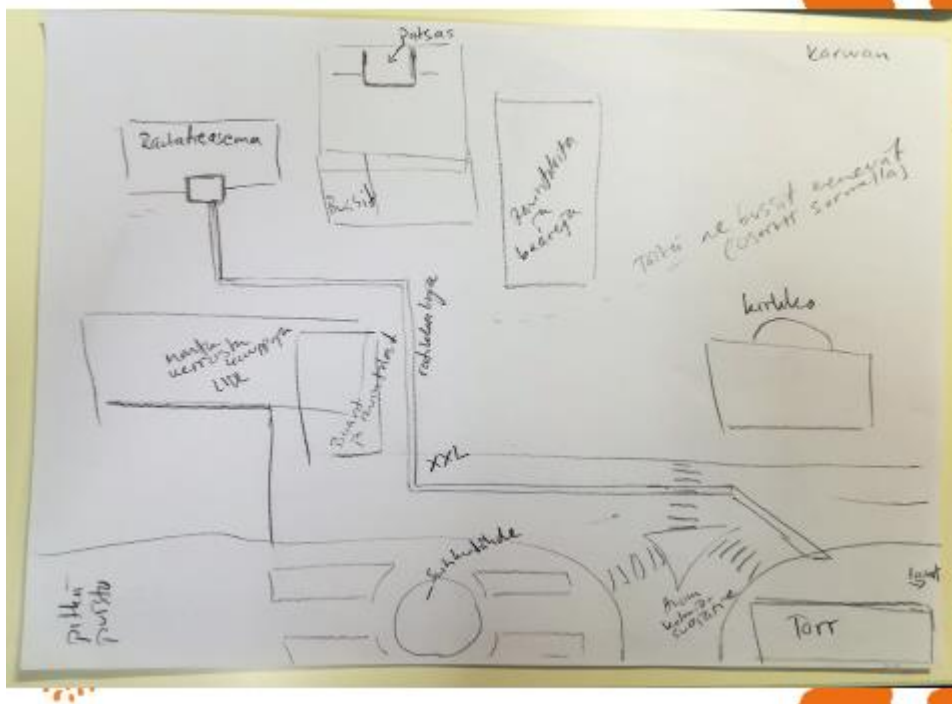
Näiden vastausten perusteella kielimaisemalla on kyllä suuri psykologinen vaikutus liikkuvuuteen. Tutussa ympäristössä kielimaisemalla ei ole vaikutusta, mutta uusiin paikkoihin meneminen on hankalaa ja psykologisessa mielessä raskasta, koska eksymisen pelko on niin suuri.

ALUSTAVAT TULOKSET 2

Navigoinnissa hyödynnetyt maamerkit Helsingissä ja karttasovelluksen konseptointi

- Maamerkkejä kerättiin kognitiivisten karttojen ja kaupunkikävelyiden kautta
- Maamerkit on luokiteltu 6 luokkaan (analysointi kesken):
 - Rakennukset
 - Liikenteelliset kohteet
 - Toiminnalliset kohteet
 - Symbolit
 - Kasvillisuus
 - Henkilökohtaiset maamerkit
- Maamerkin tunnistaminen ulkonäön tai toiminnallisuuden takia (päällekkäisyyksiä on myös)
- Esille tuli usein samoja maamerkkejä, eroa oli henkilökohtaisissa maamerkeissä

Kognitiivisten karttojen ja kaupunkikävelyiden avulla keräsin maamerkkien pankkia pääkaupunkiseudulta. Suurin osa maamerkeistä on kerätty Helsingin keskustasta, mutta koska Helsingin keskusta ei ollut kaikille osallistujille niin tuttu, tuli muutamia maamerkkejä kerättyä myös keskustan ulkopuolelta. Mainitut maamerkit luokiteltiin 5 eri luokkaan. Nämä ovat: rakennukset, liikenteelliset elementit, toiminnalliset kohteet, symbolit sekä henkilökohtaiset maamerkit. Lisäksi näiden luokkien sisällä maamerkit luokiteltiin vielä sen mukaan, tunnistetaanko maamerkki sen ulkonäön vai toiminnallisuuden perusteella. Maamerkkien luokittelusta en ole löytänyt lähdeviitteitä, joten olen luokitellut maamerkit oman menetelmäni mukaan.

©Humak 2018

Tässä on yksi esimerkki kognitiivisesta kartasta. Kartan tekstit ovat minun lisäämiäni kartan piirtäjän narraation perusteella. Karttaan liittyvä narraatio alla

- **Karwan:**

tässä on **rautatieasema**, ja tossa on se patsas, se **vanha patsas** ja sitten tuolla on se **Lidl**, kun mennään sinne **alas**. Ja tossa on se peli, se **XXL**, se kauppa, mistä saa ostaa kaikkia jumppavaatteita ja muita. Ja sitten tässä vieressä on se **korkea talo**, ja sitten on se vesi, se mikä se on se **suihkulähde** tai se sellainen, se on tässä. [...]

MAAMERKIT KAUPUNKIKÄVELYISTÄ

Kaupunkikävelyiden aikana keräsin samanlaista narraatiota kuin kognitiivisista kartoista. Osallistujan tuli kertoa reitin kävelyn jälkeen, missä olemme kulkeneet ja miten joku henkilö, joka ei aikaisemmin ole kulkenut alueella, osaisi kulkea saman reitin itsenäisesti. Seuraavaksi esimerkki yhdestä tällaisesta narraatiosta:

Nazem, mies 32, Irak.

- Siinä kohdassa missä otin kuvan niistä **vanhoista rakennuksista** käännytään oikealle. Ja sitten tiedän tässä lähellä käännytään vasemmalle tuon **rakennustyömaan** kohdalla. Sitten tulee **yökerho**, siinä käännytään vasemmalle, sitten käännytään oikealle ja vasemmalle ja sitten näkyy **kamppi**.

Johtopäätökset maamerkeistä

- Luokittelua hyödyntämällä olisi mahdollista tunnistaa myös muita potentiaalisia maamerkkejä kaupunkiympäristöstä, ilman, että tarvitsisi tehdä haastatteluita.
- Mainittujen maamerkkien hyödyntäminen symbolikartan luomisessa

Osallistujien mainitsemista maamerkeistä on nähtävillä selkeitä piirteitä ja monet osallistujat mainitsivat samoja maamerkkejä. Eroavaisuutena osallistujien kesken oli oikeastaan vain henkilökohtaisissa maamerkeissä, joita on aika paljon.

Ajatuksenani on, että tätä luokittelua hyödyntämällä olisi mahdollista tunnistaa myös muita potentiaalisia maamerkkejä kaupunkiympäristöstä, ilman, että tarvitsisi tehdä haastatteluita.

Näitä osallistujien mainitsemia maamerkkejä tulemme hyödyntämään symbolikartan luomisessa ja järjestämmekin torstaina 5.4 workshopin, jossa kaupunkikävelyihin osallistuneet henkilöt pääsevät

kokeilemaan symbolikartan ensimmäistä versiota. Workshopin tulosten perusteella tulemme saamaan vielä lisää tutkimusaineistoa ja tietoa siitä, miten hyvin symbolikartta tulisi toimimaan kaupunkiympäristössä navigoinnin apuna kielitaidottomille maahanmuuttajille.

YHTEENVETO TULOKSISTA

www.humak.fi

25

Yhteenveto 1

- Kielimaisemalla on vaikutusta maahanmuuttajien liikkuvuuteen
 - Pelko eksymisestä, reitin suunnittelu ja ajankäyttö
- Monien maahanmuuttajien arkiympäristö on rajoittunut vain pieneen tuttuun alueeseen
 - Haluaisivat laajentaa arkiympäristöään
- Monet toivoisivat voivan käyttää laajempaa joukkoa palveluita

www.humak.fi

26

Kielimaisemalla on tutkimukseni mukaan vaikutusta maahanmuuttajien liikkuvuuteen, sillä monet kokevat pelkoa eksymisestä, kun eivät osaa lukea tai kommunikoida suomen kielellä. Tästä syystä monien maahanmuuttajien arkiympäristö on rajoittunut vain pieneen tuttuun alueeseen. Monet haluaisivat kuitenkin laajentaa arkiympäristöään, mutta kokevat sen olevan vaikeaa kielitaidottomuuden takia. Useat haastatellut henkilöt myös toivoisivat voivan käyttää laajempaa joukkoa palveluita, mutta eivät tähän kykene liikkumisen vaikeuden takia.

Yhteenveto 2

- Osallistavien menetelmien kautta olemme saaneet selville suomen kieltä heikosti osaavien maahanmuuttajien navigoinnin taidoista kaupunkiympäristössä.
- Monet osaavat käyttää esimerkiksi Google Mapsia
 - Kielellisesti esteettömälle karttasovellukselle on kysyntää
- Maahanmuuttajat mukana luomassa kielellisesti esteetöntä symbolikarttaa
- Tulevaisuudessa monen kielitaidottoman liikkuvuus lisääntyy!

Osallistavien menetelmien kautta olemme saaneet selville suomen kieltä heikosti osaavien maahanmuuttajien navigoinnin taidoista kaupunkiympäristössä. Monet osaavat käyttää esimerkiksi Google Mapsia apuna, mutta monet myös toivoisivat kielellisesti esteettömän kartan käytön mahdollisuutta. Tämän takia olemme kehittämässä Kielettömänä kaupungissa –hankkeessa symbolikarttaa, jonka luomisessa kielitaidottomat maahanmuuttajat ovat itse saaneet osallistua määrittelemällä kartassa esiintyviä maamerkkejä. Näitä maamerkkejä tulemme hyödyntämään symbolikartan tekemisessä ja toivottavasti se tulee tulevaisuudessa lisäämään monen kielitaidottoman liikkuvuutta.

Lähteet:

- Ben-Rafael E., E. Shohamy, M. H. Amara & N. Trumper-Hecht (2006). Linguistic Landscape as Symbolic Construction of the Public Space: The Case of Israel. *International Journal of Multilingualism* 3:1, p. 7-30.
- Chang, H.-H. (2012). Wayfinding strategies and tourist anxiety in unfamiliar destinations. *Tourism Geographies* 15:3, s. 529-550. Levinson 1996
- Chang, H.-H. (2015). Which one helps tourists the most? Perspectives on international tourists using different navigation aids. *Tourism Geographies* 17:3, s. 350-369.
- Ferretti, F., I. Adornetti, E. Cosentino & A. Marini (2013). Keeping the route and speaking coherently: The hidden link between spatial navigation and discourse processing. *Journal of Neurolinguistics* 26, s. 327-334.
- Frankenstein, J., S. Brüßow, F. Ruzzoli & C. Hölscher (2012). The language of landmarks: the role of background knowledge in indoor wayfinding. *Cogn Process* 13:1, s. S165-S170

- Golledge, R. G., R. D. Jacobson, R. Kitchin & M. Blades (2000). Cognitive maps, Spatial abilities, and Human wayfinding. *Geographical Review of Japan* 73:2, 93-104.
- Gorter, D. (2006). Introduction: The Study of the Linguistic Landscape as a New Approach to Multilingualism. *International Journal of Multilingualism* 3:1, p. 1-6
- Johnson, A. M. & R. Miles (2014). Toward more inclusive public spaces: learning from the everyday experiences of Muslim Arab women in New York City. *Environment and Planning A* 46, s. 1892-1907.
- Kuisma, S. (2017). *Towards a More Comprehensive Picture of Mobility – Personal Preferences, Resources and Constraints of Daily Travel*. Hyväksytty Pro Gradu – tutkielma, Helsingin yliopisto, geotieteiden ja maantieteen laitos.
- Nash, J. (2016). Is linguistic landscape necessary? *Landscape Research* 41:3, p. 380-384.
- Nieminen, A. (2011). *Maahanmuuttajien kokemuksia Suomesta: 17 maahanmuuttajan kokemuksia Suomesta*. Hyväksytty opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu.
[12.2.2018]
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33346/nieminen_annamaria.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Richter K.-F. & S. Winter (2014). *Landmarks. GIScience for Intelligent Service*. Springer International Publishing, Switzerland 2014, pp. 223.
- Salmela, M. (2012). *Maahanmuuttajien kokemuksia sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan*. Hyväksytty Pro Gradu –tutkielma, Jyväskylän yliopisto.
[12.2.2018]
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40325/URN:NBN:fi:ju-201211143007.pdf?sequence=1>
- Toivonen, I. (2013). *Maahanmuuttajien kokemuksia sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan*. Hyväksytty opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu.
[viitattu 12.2.2018]
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67827/toivonen_irina.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Vaittinen, T. & D. McGookin (2016). Phases of urban tourists' exploratory navigation: A field study. *DIS' 16 Proceedings of the 2016 ACM Conference on Designing Interactive Systems*, June 04 - 08, 2016, Brisbane, QLD, Australia, s. 1111-1122.
[12.2.2018] <http://dx.doi.org/10.1145/2901790.2901795>
- Yu, S. (2016). "I'm like a deaf, dumb and blind person": mobility and immobility of Chinese (im)migrants in Flushing, New York City. *Journal of Transport Geography* 54, s. 10-21.